

Malatyinszki Szilárd

II. Bevezetés

Békés megyében, az Orosházi járásban egy olyan összefogás alakult ki az elmúlt években, melynek célja komplex módon segíteni a hátrányos helyzetű térségben élők életét. E közösségben együtt dolgozik két város, három község, egy civil szervezet és a helyben telephelyet működtető egyetem. Az összefogás a humán szolgáltatások területét foglalja magába, melybe a nevelési, oktatási intézményekben dolgozók, a közművelődésben és a szociális szektorban dolgozók munkáját, szellemi, szakmai megújulását egyaránt segíti e program.

Célkitűzés: a hátrányos helyzetű térségekben élők foglalkoztathatóságának elősegítése, a munkáltatók figyelmének felhívása a hátrányos helyzetű munkavállalók értékteremtő képességére.

Célunk, hogy a korábbi eredményeket támogatva egy olyan szakmai anyagot hozzunk létre, mely segíti a hátrányos helyzetű térségekben élők foglalkoztathatóságát és felhívja a figyelmet a hátránnyal élő munkavállalók értékteremtő képességeire. Hisszük és valljuk azt, hogy munkánkkal a foglalkoztatók számára információt nyújtunk és eszközöket adunk és a jövőben képesek és motiváltak lesznek – nem feltétlenül a támogatási rendszer miatt – értékteremtő módon bevonni a foglalkoztatásba a hátrányos helyzetű térségekből, családi háttérből érkező, akár korlátozott szociokulturális háttérrel rendelkező munkavállalókat. Bízunk abban, hogy az értékteremtés lehetősége mindenki számára adott, csupán a hidat kell megmutatni a munkavállaló és a munkáltató között. E híd egyik pillérét kívánjuk munkánkkal létrehozni.

Elsőként jelen tanulmány előzeteseként ismertetjük azokat az elemeket, melyek megvalósultak az összefogás nyomán az elmúlt években Békés megyében.

1. A PÁLYÁZAT CÉLJAINAK BEMUTATÁSA, EDDIGI EREDMÉNYEINEK ISMERTETÉSE

2017-ban öt Békés megyei önkormányzat – Orosháza, Tótkomlós, Kaszaper, Nagybánhegyes, Kardoskút –, egy civil szervezet (Békés Megyéért Vállalkozásfejlesztési Alapítvány és a Kodolányi János Egyetem (akkor Főiskola) konzorciumi együttműködés keretében pályázatot nyújtott be az Emberi Erőforrások Minisztériumához. E pályázat keretében vállalták, hogy:

- projektjük megvalósításával hozzájárulnak a helyi humán közszolgáltatásban dolgozók képzettségi szintjének fejlesztéséhez, versenyképességük javulásához;

- projektjük megvalósításával hozzájárulnak a közoktatásban részt vevő tanulók fejlesztéséhez, a hátrányos helyzetű, kiemelten roma tanulók oktatási esélyteremtéséhez;
- a kapott támogatáson felül önerőből finanszírozzák a projektet.

A projekt megtervezésekor a legfőbb cél, hogy a területi különbségek – különösen a településméretből adódó társadalmi hátrányok – a komplex megközelítésből adódóan csökkenjenek a humán közszolgáltatások tekintetében. Cél, hogy a minőségi közszolgáltatásokhoz fejlessze a konzorcium a hozzáférést a köznevelés, a felsőoktatás és a felnőttoktatás területén informális és formális területen egyaránt. E mellett kiemelt feladatként tűztük ki, hogy az egyes közszolgáltatásokban dolgozók képzettsége javuljon, mely által fejlődik az általuk nyújtott szolgáltatások minősége és hatékonysága. E feladat érdekében felhasználtuk az IKT technológia kiterjedt és innovatív használatát is, melynek módját a későbbiekben ismertetjük.

A konstrukció támogatja kiemelten hátrányos helyzetű gyermekek és tanulók közneveléshez és felsőoktatáshoz való hozzáférését iskolán kívüli programok megvalósításán keresztül, mely főként személyiség- és kompetenciafejlesztő tevékenységeken keresztül valósult meg.

A konzorcium további célja, hogy a kisgyermekkorai nevelés hozzáférhetősége fejlődjön, az óvodapedagógusok képzettségi szintje emelkedjen. Megjelenik a komplex óvodai szolgáltatásfejlesztés, az egész életen át tartó tanulás, a társadalmi beilleszkedés, a személyes fejlődés és a foglalkoztathatóság szempontjából nélkülözhetetlen alapkészségek fejlesztésének célja is.

A három éven át tartó program keretében a következő kiemelkedő elemek valósultak meg:

a) Az öt településen dolgozó humán közszolgáltatásokban dolgozók részére a Kodolányi János Egyetem kollégái több képzéshez elektronikus tananyagokat fejlesztettek, melyek – hasonlóan az egyetem más kurzusaihoz – a Moodle rendszerből elérhetővé váltak. E programok célcsoportjai három körből kerültek ki:

- óvodapedagógusok;
- egyházi vagy állami szociális otthonokban dolgozók;
- az önkormányzatok által működtetett intézmények (könyvtárak, múzeumok, művelődési házak, települési önkormányzatok) dolgozói.

A célcsoportba tartozók a következő képzésekben lévő tartalmakat sajátíthatták el:

- Játékpédagógia és szabadidő-szervező
- Mentálhigiénia és prevenció specialista
- Befogadó és inkluzív társadalom
- Idős specifikus szolgáltatásszervező
- Ifjúsági közösségszervezés
- Interdiszciplináris informatika
- Mentálhigiénés tanácsadó

A képzésekhez kapcsolódó tartalmakat az Egyetem szakértői, kollégái készítettek el és oktatták, mely által az intézmény szerepét erősítve lehetőségük nyílt további kapcsolatokat kialakítani egyrészt a szakterületükön dolgozó kollégákkal, másrészt a felsőoktatásban módszertanilag, szakmailag felkészült oktatókkal.

A képzések megvalósítása többségében 30 órás blended-learning kurzusokon keresztül valósult meg, mellyel ötvözte az intézmény az internet és a digitális média nyújtotta lehetőségeket és a hagyományos tantermi oktatás módszereit. A képzés része volt egy személyes 6 órás jelenléti oktatás, illetve 24 órás online oktatási rész, melyben folyamatos támogatást nyújtottak elektronikus formában az oktatók.

A 30 órás kurzusok elvégzésével – igény esetén – kredithez jutottak a résztvevők, melyek a szakmai továbbképzésekhez elszámolhatóvá váltak, mivel a szociális és a pedagógiai területen megvalósuló képzések az illetékes minisztérium rendszerének megfelelően akkreditálásra kerültek. Itt a pedagógiai, szociális és a közművelődési területeken dolgozók vehettek át akkreditált tanúsítványokat. Emellett e tanfolyamok a felsőoktatás számára is kreditértékkel bírnak továbbtanulás esetén.

A teljes program keretében 17 kurzus segítségével 228 fő képzése valósult meg, mellyel jelentősen hozzájárult a pályázat a formális tudás elsajátításához az egyes szakterületeken, illetve az informális kapcsolatok kialakulásához a közösségekben.

b) Az óvodák számára jelentős összegű eszközbeszerzések történtek, melyekkel az ott megvalósuló minőségi szolgáltatás megvalósulását támogatta a program mind az öt önkormányzat által működtetett óvoda esetében. Itt játékos tudományos délutánokat, öko előadásokat szervezett a vállalkozó a gyermekeik életkorának megfelelően.

c) Az általános iskolában tanulók számára két jelentősebb programcsomag került megvalósításra. Egyrészt IKT és nyelvi kompetenciákat fejlesztő képzésekbe kerültek bevonásra többszázas létszámban gyermekek, másrészt támogatta a program a környezettudatosságot, energiatakarékosságot is „Tudatos vásárlók program”, „Kék bolygó program”, „Csak természetesen program” és játékos tudományos rendezvényei által. Emellett több mint 270 fő hátránnyal élő diák részére egyszeri ösztöndíjat nyújtott a pályázat, melyre szociális és/vagy anyagi hátrányos helyzet igazolásával lehetett hozzájutni.

d) A fenti programelemek mellett természetesen jelentős nyilvánosságot igénylő programok is megvalósításra kerültek, illetve olyan háttéranyagok, ismeretterjesztő kiadványok is készültek, melyek egyrészt a szakmai megvalósíthatóságot segítik, másrészt a képzésbe és a programokba bevont célcsoportot tájékoztatják.

2. A KUTATÁS ILLESZKEDÉSE A PÁLYÁZAT MEGVALÓSULT ELEMÉIHEZ

A Kodolányi János Egyetem kollégái többszáz – hátrányos helyzetű térségben élő – személlyel dolgozott az elmúlt években a program segítségével. E kollégák pedagógusok, szociális dolgozók, mentálhigiénés területen és közszolgálatban dolgozók, akik rendszeresen találkoznak különböző hátrányokkal élőkkal. Az anyagi és kulturális hátrányokon túl a lakosok olyan tudásbeli, mentális hátrányokkal is bírnak, melyek sokszor megfelelő információ- és eszközkészlet elsajátításával csökkenthetők, életkörülményeik javíthatók.

Tanulmányunk legfőbb célja a hátrányos helyzetű emberekkel történő foglalkozás, foglalkoztatás tudatosságának növelése, szemléletformálás. Kívánunk szólni a munkáltatókhoz és a munkavállalókhöz és leendő munkavállalókhöz egyaránt. A munkáltatók számára jogi, anyagi érveket hozunk fel a foglalkoztathatóság kapcsán, míg eszközöket és módszereket a hátránnyal élők közösségekbe történő beillesztésük, értékteremtésük támogatása céljából. A hátrányos helyzetű térségekben élő lakosok, munkavállalók, álláskeresők, inaktívak felé célunk az önbecsülés részben helyreállítása, a hátránnyal élés elfogadásának segítése és eszközök, lépések bemutatása az önfoglalkoztatás és a foglalkoztatás érdekében.

Bízunk abban, hogy tanulmányunk egy új nézőpontot és szemléletet ad a felsőoktatásban tanuló számára is, hiszen a hátrányos helyzetű célcsoporttal életük során találkoznak akár alkalmazottként, akár munkáltatóként.

Kutatásunk a fogalmi háttér mint közös fogalmi alap meghatározása után a vidéki térségek, a vidékfejlesztés eszközeit mutatja be. A vidék felzárkóztatása nem valósulhat meg egy-egy település vagy térség szigetszerű fejlesztésével. A regionális fejlődés csak közösségek összefogásával, egyes térségek, régiók több területen megvalósuló komplex együttműködése mutathat irányt. Község és város, periféria és centrum együtt, összehangoltan kell lépéseket tenni a közös cél érdekében.

Második nagy része kutatásunknak a hátrányos helyzetű térségek elemzéséről szól. Ebben megjelenik a kategorizáláson túl munkáltatók és munkavállalók helyzete, az atipikus foglalkoztatási lehetőségek új, megváltozott módszerei.

Lehetőségeket, eszközöket kívánunk adni – jogi, pályázati, könyvelési stb. – a munkáltatók számára, mellyel segíthetjük a hátrányos helyzetű munkavállalók foglalkoztatását. Emellett természetesen olyan aktív, dolgozókat támogató megoldásokat, humánpolitikai módszertanokat is, melyek segíthetik őket a hosszú távú, eredményes beillesztésben.

Köszönjük az együttműködést Orosháza, Tótkomlós, Kardoskút, Kaszaper, Nagybánhegyes települések vezetőinek:

Dávid Zoltánnak Orosháza város polgármesterének

Oravecz Nórának Orosháza város alpolgármesterének

Zsura Zoltán Jánosnak Tótkomlós város polgármesterének

*Varga Pálnak Kardoskút község polgármesterének
Kun Lászlónak Kaszaper község polgármesterének
Farkas Sándornak Nagybánhegyes község polgármesterének.
Nagy segítséget nyújtottak számunkra a településeken működő oktatási, szociális és kulturális intézmények, itt kifejezetten köszönjük a támogatásukat.*

Együttműködő partnereink:

Orosháza

Orosháza Városi Önkormányzat

Polgármesteri Hivatal

Orosházi Kistérség Egyesített Gyermekjóléti Központja és Családsegítő Szolgálat

OVÖ Egységes Szociális Központ

Lurkó Családi Napközi Képességfejlesztő Nonprofit KFT.

Magyar Ökomenikus Segélyszervezet (Orosházi Krízisambulancia)

Magyar Ökomenikus Segélyszervezet, Szociális és Fejlesztő Központ, Családok Átmeneti Otthona

Wesley János Gyógypedagógiai Óvoda

Petőfi Kulturális Közhasznú Nonprofit Kft.

Orosháza Városi Önkormányzat Justh Zsigmond Városi Könyvtár

OVÖ Nagy Gyula Területi Múzeum

Eötvös József Katolikus Általános Iskola és Óvoda

Orosházi Református Két Tanítási Nyelvű Általános Iskola

Orosházi Városüzemeltetési és Szolgáltató Zrt.

OVÖ Napköziotthonos Óvodája

Forrás Református Óvoda

Székács József Evangélikus Óvoda

Tótkomlós

Tótkomlós Város Önkormányzata

Komlós Településszolgáltató Kft.

Tótkomlói Szociális Szolgáltató Központ

Tótkomlói Művelődési Központ és Városi Könyvtár

Tótkomlói Ligeti Óvoda

Szlovák Két Tanítási Nyelvű Általános Iskola és Óvoda

Kardoskút

Kardoskút Község Önkormányzata

Kardoskúti Napköziotthonos Óvoda

Nagybánhegyes

Nagybánhegyes Község Önkormányzata

Savio Szent Domonkos Kat. Óvoda

Kaszaper

Kaszaper Község Önkormányzata

A Kodolányi János Egyetem részéről a pályázat megvalósításának három éve alatt az adminisztrációt lelkiismeretesen követte és segítette Schattmann Ágnes fejlesztési és pályázati központvezető, aki nélkül e projekt nem valósult volna meg. Köszönetünket fejezzük ki továbbá Radics Orsolyának a kapcsolattartásért és dokumentációért.